

Gmina Orzysz

A. Głogowski
16.07.15

URZĄD MIEJSKI ORZYSZ	
WPŁYNĘŁO	
2015 -07- 15	
ilość zał.	2 egz.
podpis	6434 [signature]

OPINIA

**dot. określenia stanu sanitarno-technicznego 6
drzew – pomników przyrody, w zadrzewieniu terenu
przykościelnego parafii pw. Matki Bożej Szkaplerznej
w Orzyszu.**



Autor opracowania: mgr inż. Mirosław Stabiński

Giżycko lipiec 2015

Opinia Dendrologiczna nr 26/07/15

**dot. określenia stanu sanitarno-technicznego
6 sztuk drzew – pomników przyrody, w
zadrzewieniu terenu przykościelnego parafii
pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Orzyszu.**

Aktualność opinii

Stan na dzień 03.07.2015 rok

Wykonawca

mgr inż. Leśnictwa, Mirosław Stabiński
ul. Kazimierza Wielkiego 6/31, 11-500 Giżycko
tel. 502 271 143
e – mail: mirekstab@op.pl

Dane formalno-prawne

Zlecniodawca – Gmina Orzysz z siedzibą w Orzyszu, ul. Giżycka 15.
Umowa Nr WIG.6121.1.2015.JKO.

Przedmiot opinii

Przedmiotem opinii, zgodnie z treścią zawartej umowy, jest ocena stanu zdrowotnego, ocena statyki oraz analiza zagrożeń jakie mogą stwarzać dla bezpieczeństwa ludzi i obiektów budowlanych drzewa w zadrzewieniu terenu działki nr 302, ze wskazaniem stosowanych i niezbędnych zabiegów do wykonania oraz ewentualnego zakwalifikowania do usunięcia egzemplarzy nie rokujących nadziei na skuteczne leczenie, w celu ograniczenia rzeczywistego zagrożenia ze strony czynników abiotycznych i biotycznych.

Opis ogólny

Zadrzewienie terenu nieruchomości o nr geodezyjnym **302 obrębu Orzysz** u zbiegu ulic Giżyckiej oraz Wojska Polskiego w Orzyszu. Od strony południowej nieruchomość graniczy z działką nr 303/2 wzdłuż rzeki Orzysza, od strony zachodniej z działką nr 303/1.

Według skróconego wypisu ze skorowidza działek z dnia 13.07.2015 r. obrębu ewidencyjnego Orzysz, przedmiotowa nieruchomość zabudowana o powierzchni 0.2175 ha stanowi własność Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Orzyszu.

Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 2 Wojewody Suwalskiego z dnia 01.01.1993 r., opublikowanym w Dz. Urz. Woj. Suw. Nr 2 poz. 11 z 1993 r. (http://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/files/artykuly/16496/pomniki_przyrody_o.pdf) na terenie przykościelnym uznano łącznie 8 drzew pomnikowych, w tym: dąb szypułkowy (*Quercus robur*) – 4 szt., oraz lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) – 4 szt. W dniu oględzin na terenie nieruchomości występuje łącznie 6 drzew pomnikowych, które są przedmiotem niniejszej opinii dendrologicznej (brak 2 szt. drzew gat. lipa drobnolistna). Najprawdopodobniej z uwagi na daleko posunięte procesy wypróchnień lub obumarcia, zostały one usunięte w latach ubiegłych. Drzewa pomnikowe w większości przypadków oznakowane są tabliczkami „Pomnik przyrody prawem chroniony”.

Forma zadrzewienia rzędowa przerywana o składzie wielogatunkowym liściastym wokół ogrodzenia z przesł metalowych na fundamencie betonowym. Dominującymi gatunkami są:

- Dąb szypułkowy (*Quercus robur*)
- Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*)
- Klon pospolity (*Acer platanoides*)

Część szczegółowa

Działka nr 302 obrębu Orzysz w Orzyszu – pomniki przyrody

Zadrzewienie o wysokich walorach przyrodniczych i estetycznych położone jest w atrakcyjnym miejscu miasta Orzysz, pomiędzy ulicą Giżycką a rzeką Orzysz. Ogólny stan drzew (pomników przyrody) różnicowany, na ogół dobry. W dobrej kondycji biologicznej są dęby, natomiast lipy z uwagi na specyfikę gatunku, jak

również wykonane w latach ubiegłych (ok. 20 lat temu) cięcia polegające na usunięciu dolnych konarów w koronach drzew, doprowadziły do występowania ubytków wgłębnych a w konsekwencji w wyniku upływu czasu do wypróchnień a w pojedynczych przypadkach dziupli. Intensywnie rozwijająca się tkanka przyranna kalus przyczynia się do zablizniania ran jak również wpływa dodatnio na statykę drzew. W przypadku dębów zaobserwowano defoliację aparatów asymilacyjnych nawet do 30% w częściach wierzchołkowych i środkowych koron drzew. Przyczyną powyższego zjawiska jest powstały „konflikt” pomiędzy techniką (tworami człowieka) i przyrodą (drzewami). Na etapie budowy zarówno parkanu, jak również wykonania ciągów pieszych i podjazdów z kostki betonowej typu „polbruk” nie uwzględniono realnych potrzeb fizjologicznych istniejących już drzew (Fot.2,5,12). Dotyczą one zarówno procesów oddychania jak również dostatecznego nawodnienia wodami opadowymi systemu korzeniowego. Nie można wykluczyć jednocześnie znacznej redukcji i uszkodzeń systemów korzeniowych drzew bezpośrednim sąsiedztwie wykonanych wykopów pod fundamenty ogrodzenia oraz podbudowę ciągów pieszych i podjazdów (Fot.3,12).

W wyniku powyższego nastąpiło znaczne zachwianie wymiany materii drzewa czyli pobieranie i wydalenie wody (transpiracja), pobieranie składników mineralnych, oddychanie i przyswajanie dwutlenku węgla (asymilacja). Zachwiana gospodarka wodna drzewa prowadzi do zahamowania fotosyntezy, a reakcją drzewa może być zrzucanie liści, lub nie wykształcanie nowych, co powoduje obumieranie drobnych gałęzi (Fot.1).

Proces ten może być stopniowo postępujący w przypadku braku wykonania niezbędnych czynności poprawiających bilans wodny i gazowy drzewa. Liście pełnią ważną funkcję w procesie asymilacji, oddychania i transpiracji. Są one dla drzew niezwykle ważnym organem. W nich zachodzi proces fotosyntezy, w której energia słoneczna wykorzystywana jest do wytwarzania organicznych substancji pokarmowych z wody i dwutlenku węgla.

Opis stanu zachowania drzew

W wyniku szczegółowych oględzin 6 sztuk przedmiotowych drzew pomnikowych stwierdzono:

1. Dąb szypułkowy (*Quercus robur*) $d_{1,3}$ – 446 cm (Fot.1,2). Wiek ok. 150 lat, wysokość 26 m, średnica korony 22 m. Drzewo w odległości 4.20 m od budynku mieszkalnego. Statyka drzewa właściwa. Korona lekko asymetryczna rozbudowana w kierunku wschodnim, szeroka, do 2/3 wysokości drzewa, 5 przewodnikowa o rozwidleniu pnia na wysokości 8-9 m. Defoliacja aparatu asymilacyjnego do 30% w części wierzchołkowej i środkowej. Na pniu drzewa u nasady korony występują blizny po usuniętych konarach o średnicy od 0.20 do 0.55 m ze zgnilizną twardą przechodzącą w miękką destrukcyjną w pojedynczych przypadkach stanowią wypróchnienia części wewnętrznej ubytku. W środkowej części korony od strony południowej i wschodniej występują 2 obłamane konary o średnicy 0.50-0.60 m na skutek czynników abiotycznych, ze śladami zgnilizny twardej i miękkiej, jak również pojedyncze martwe konary i gałęzie. U nasady korony występują pojedyncze skupiska pędów odroślowych z pączków śpiących. Pień drzewa bez ubytków powierzchniowych i wgłębnych.

Zalecenia.

1. Wykonać cięcia sanitarne w koronie drzewa usuwając martwe konary i gałęzie.
2. Usunąć 2 tylce po obłamanach konarach w środkowej części korony.
3. Usunąć od strony północnej oraz północno-zachodniej nawierzchnię betonową („polbruk”) wraz z podbudową o szerokości pasa 0.60 m wokół pnia drzewa w celu poprawienia wymiany gazowej i przesiekania wody opadowej (Fot.2).
4. Wykonać wypełnienie warstwą urodzajną ziemi organicznej.

2. Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) $d_{1,3}$ – 271 cm (Fot.3). Z dwóch stron drzewa w odległości 0.40 m i 0.60 m od nasady pnia zlokalizowany jest fundament ogrodzenia metalowego. Wiek ok. 100 lat, wysokość 15 m, średnica korony 10 m. Bardzo silnie zachwiana statyka w kierunku południowym. Korona 3 przewodnikowa rozwidlona na wysokości 4.3 m oraz 8.0 m, asymetryczna, rozbudowana w kierunku pochylenia, nieregularna, zniekształcona w wyniku

konkurencji świetnej z dębem nr 1, o długości do 2/3 wysokości drzewa. Defoliacja aparatu asymilacyjnego do 20% w części środkowej korony. Od strony wschodniej na wysokości 2.40 m występuje dziupla po usuniętym konarze o średnicy przec. 0.25 m z wypróchnieniem wewnętrznej części pnia drzewa. Od strony północnej na pniu drzewa na wysokości 1.3 m występuje guz zarośnięty o średnicy 0.40 m i wysokości 0.12 m.

Zalecenia.

1. Wykonać cięcia sanitarne w koronie drzewa usuwając martwe konary i gałęzie.
2. Poprawić statykę drzewa poprzez skrócenie od strony południowej 5 szt. konarów maksymalnie o 3 m, utrzymując naturalny kształt i symetrię korony charakterystyczny dla gatunku.

3. Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) $d_{1.3} - 265$ cm (Fot.5). Drzewo w odległości 10.90 m od nr 2. Od strony południowej w odległości 1.20 m występuje fundament ogrodzenia, a od strony północnej w odległości 0.60 m chodnik z płytki betonowej. Wiek ok. 100 lat, wysokość 20 m, średnica korony 12 m. Statyka drzewa lekko zachwiana w wyniku ubytków wgłębnych i dziupli. Korona lekko asymetryczna, rozbudowana w kierunku północnym, wysoko osadzona do 1/3 wysokości drzewa, zniekształcona na skutek konkurencji świetnej drzewa nr 4. Defoliacja aparatu asymilacyjnego do 10%. W koronie występują pojedyncze martwe gałęzie. Na pniu drzewa od strony północnej i zachodniej na wysokości 3.60-5.30 m występują ubytki wgłębne o szerokości przec. 0.20 m, przechodzące w dziuplę do wewnętrznej części pnia drzewa z rozbudowaną tkanką przyraną kallus, oraz na wysokości 5.30-6.00 m o szerokości przec. 0.15 m z wypróchnieniem pnia do 70% powierzchni przekroju (Fot.6). Korona drzewa częściowo podparta jest o sąsiedniego dęba nr 4.

Zalecenia.

Stan biologiczny drzewa oraz techniczny pnia, nie stwarza w chwili obecnej rzeczywistego zagrożenia upadkiem podczas typowych warunków atmosferycznych występujących na tym terenie. Drzewo nie wymaga w chwili obecnej zabiegów chirurgicznych.

4. Dąb szypułkowy (*Quercus robur*) $d_{1.3} - 283$ cm (Fot.7). Drzewo w odległości 6.50 m od nr 3. Od strony południowej w odległości 1.20 m od pnia drzewa

występuje fundament ogrodzenia, a od strony północnej w odległości 0.60 m chodnik z płytki betonowej. Wiek ok. 100 lat, wysokość 21 m, średnica korony 14 m. Statyka drzewa lekko zachwiana w kierunku południowym z uwagi na nadmiernie rozbudowaną koronę w kierunku światła. Korona lekko asymetryczna, rozbudowana w kierunku południowym, szeroka, nisko osadzona do 3/5 wysokości drzewa. Defoliacja aparatu asymilacyjnego do 20% w wierzchołkowej i środkowej części korony. Pień bez wad, ubytków powierzchniowych i wgłębnych. Od strony południowej na wysokości 4 m występuje martwy tylec po usuniętym konarze o średnicy 0.40 m z odpadającą korą (Fot.8).

Zalecenia.

1. Wykonać cięcia sanitarne w koronie drzewa usuwając martwe konary i gałęzie.
2. Usunąć martwy tylec po skróconym konarze.
3. Skrócić od strony południowej oraz południowo-wschodniej dolne konary maksymalnie o 2.5 m w celu poprawienia statyki drzewa, nadając symetryczny kształt korony.

5. Dąb szypułkowy (*Quercus robur*) $d_{1.3}$ – 269 cm (Fot.9). Od strony wschodniej w odległości 0.05 m od pnia drzewa występuje fundament ogrodzenia, od strony południowej w odległości 0.40 m oraz od strony zachodniej w odległości 0.50 m chodnik z płytki betonowej (Fot.12). System korzeniowy drzewa zabudowany w 70%. Wiek ok. 100 lat, wysokość 19 m, średnica korony 12 m. Statyka drzewa lekko zachwiana w kierunku wschodnim z uwagi na nadmiernie rozbudowaną koronę w kierunku światła. Korona asymetryczna, rozbudowana w kierunku pochylenia (ulicy Wojska Polskiego), nisko osadzona do 1/3 wysokości drzewa. Defoliacja aparatu asymilacyjnego do 30% w wierzchołkowej i środkowej części korony. Na pniu drzewa do podstawy korony występują liczne blizny po usuniętych konarach z infekcją grzybów patogenicznych, zgnilizną twardą oraz miękką. W miejscach po usuniętych konarach występują pojedyncze pędy odroślowe. W wierzchołkowej i środkowej części korony występują 2 tylce po obłamanym konarze o średnicy 0.30-0.40 m w wyniku oddziaływania czynników abiotycznych (Fot.10).

Zalecenia.

1. Wykonać cięcia sanitarne w koronie drzewa usuwając martwe konary i gałęzie.
2. Usunąć 2 martwe tylce po obłamanych konarach.
3. Skrócić od strony wschodniej (ulicy) dolne gałęzie maksymalnie o 2.5 m w celu poprawienia statyki drzewa, oraz kształtu korony.
4. Wykonać wiązanie elastyczne linowe stalowe w koronie na wysokości 4 m powyżej rozwidlenia łącząc konar od strony południowej drzewa.
5. Rozebrać od strony południowej drzewa chodnik betonowy wokół pnia drzewa wraz z podbudową w odległości 1.30 m.
6. Wykonać wypełnienie warstwą urodzajną ziemi organicznej.

6. Dąb szypułkowy (*Quercus robur*) $d_{1,3}$ – 244 cm (Fot.11). Od strony południowej w odległości 0.40-0.70 m od pnia drzewa występuje podjazd betonowy oraz od strony wschodniej fundament ogrodzenia w odległości 1.20 m. System korzeniowy drzewa zabudowany w 50%. Wiek ok. 100 lat, wysokość 21 m, średnica korony 10 m. Statyka drzewa lekko zachwiana w kierunku wschodnim. Korona 3 przewodnikowa o rozwidleniu pnia na wysokości 2.30-3.50 m. W rozwidleniu od strony południowej występuje 1 martwy tylec po usuniętym konarze z infekcją grzybów patogenicznych i zgnilizną miękką oraz blizny po usuniętych konarach o średnicy od 0.05-0.30 m. Defoliacja aparatu asymilacyjnego do 20% w wierzchołkowej i środkowej części korony. Pień drzewa bez ubytków powierzchniowych i wgłębnych.

Zalecenia.

1. Wykonać cięcia sanitarne w koronie drzewa usuwając martwe konary i gałęzie.
2. Usunąć 1 martwy tylec po obciętych konarze.
3. Wykonać wiązanie elastyczne linowe stalowe w koronie na wysokości 6 m powyżej rozwidlenia łącząc konar od strony wschodniej drzewa.

Wnioski końcowe

Na podstawie wykonanej szczegółowej inwentaryzacji przedmiotowych drzew pomnikowych, można zaobserwować typową zależność reakcji biologicznej w

odniesieniu do intensywności antropopresji na jego bezpośrednie otoczenie, w tym warunki prawidłowego wzrostu i rozwoju organizmu żywego. Czynnikiem podstawowym w powyższym przypadku jest nieuzasadnione szkodliwe działania w przeszłości, polegające na braku zachowania podstawowych standardów (bardzo znikoma powierzchnia biologicznie czynna w stosunku do powierzchni zabudowy), na etapie projektowania lub wykonawstwa ciągów komunikacyjnych pieszych, podjazdów, betonowych parkanów itp. Skutkiem takich działań jest znaczne osłabienie (stopniowe obumieranie) procesów życiowych przedmiotowych drzew, pozbawionych nieodzownych do życia takich elementów jak powietrze i woda.

Art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody* (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 ze zmianami) nakłada obowiązek dbałości o przyrodę nie tylko na organy administracji publicznej lecz także na osoby prawne, inne jednostki organizacyjne i osoby fizyczne. Z przepisów tych wynika obowiązek należytej **dbałości o stan przyrodniczy drzew i krzewów obciążający posiadaczy nieruchomości** na których takie drzewa czy krzewy rosną. W zakres tak pojętego obowiązku dbałości wchodzi także właściwa pielęgnacja.

W części szczegółowej opracowania przedstawiono niezbędne zabiegi do wykonania w celu poprawienia dotychczasowego stanu biologicznego drzew pomnikowych, jak również ograniczenia rzeczywistego zagrożenia ze strony czynników abiotycznych.

Opinię w przedmiotowej sprawie wykonałem z należytą starannością w sposób rzetelny i obiektywny, poparty wiedzą w tej dziedzinie specjalistyczną literaturą i długoletnim doświadczeniem.

SPECJALISTA
ds. Leśnictwa
Ochrony i Kształtowania
Środowiska

mgr inż. Mirosław Stabiński
-1-

W załączeniu:

1. Mapa sytuacyjna lokalizacji drzew w skali 1:500.
2. Dokumentacja fotograficzna.

Opinię wykonano w 3 jednobrzmiących egz. 1 egz. a/a.

Giżycko dnia 14 lipiec 2015 r.

ZAŁĄCZNIKI

Skala 1:500



DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Dz. nr 302 w m. Orzysz – pomniki przyrody

Fot.1. Nr 1-dąb szypułkowy



Fot.2. Nr 1 zabudowana bryła korzeniowa



Fot.3. Nr 2-lipa drobnolistna



Fot.4. Nr 2 dziupla po usunięciu konarza z tkanką przyranną kallus



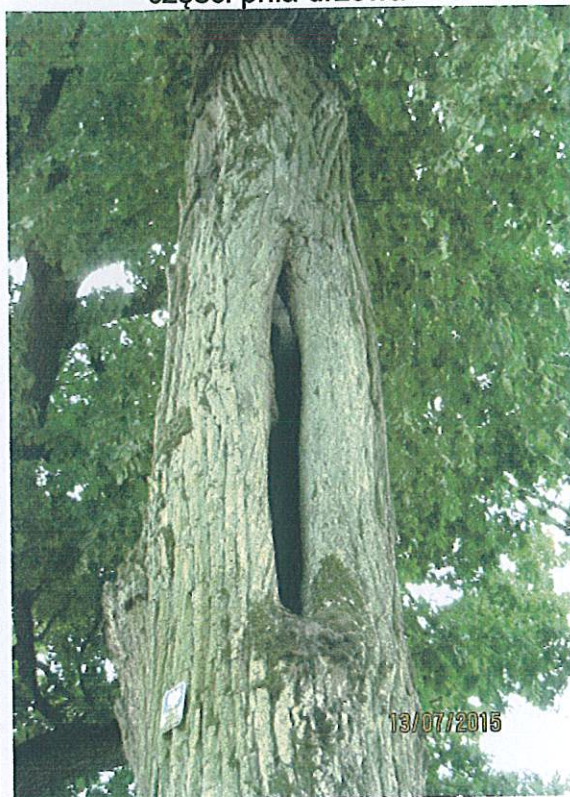
DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Dz. nr 302 w m. Orzysz – pomniki przyrody

Fot.5. Nr 3-lipa drobnolistna



Fot.6. Nr 3-dziupla z wypróchnieniem wew. części pnia drzewa



Fot.7. Nr 4-dąb szypułkowy



Fot.8. Nr 4-martwy tylec po usuniętych konarze



DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Dz. nr 302 w m. Orzysz – pomniki przyrody

Fot.9. Nr 5-dąb szypułkowy
zachwiana statyka



Fot.10. Nr 5-martwe tylce w koronie



Fot.11. Nr 6-dąb szypułkowy



Fot.12. Nr 5-zabudowany system korzeniowy

